ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΟΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Λ. ΠΙΕΡΡΗΣ

ΚΓ’ ΚΥΚΛΟΣ

ΔΕΛΤΙΟ 4

Ο Παρμενίδης είναι ένα εξαιρετικά χαρακτηριστικό δείγμα του Ελληνικού τρόπου σκέψης και των θεμελιωδών σταθερών του Κλασσικού Λόγου του Όντος. Διαρθρώνει κατά οξύτατα αποκαλυπτικό τρόπο τη συστατική εμπειρία του Ελληνισμού. Η εμπειρία αυτή έχει τρία ριζώματα:
1) Το απόλυτο δεδομένο είναι το Είναι. Υπάρχει κάτι, το Ον. Η ύπαρξη δεν είναι αμφισβητήσιμη – η ύπαρξη, όχι η ύπαρξή μου. Το εγώ δεν είναι μέρος της συστατικής εμπειρίας του Ελληνισμού.
2) Υπάρχει κάλλος. Η Ελληνική θεώρηση της πραγματικότητας βλέπει και προσέχει την ομορφιά. Η ύπαρξη έχει κάλλος.
3) Υπάρχει φως στο Είναι. Το Ον έχει τάξη και σκοπιμότητα. Διάρθρωση και τέλος (σκοπός) σημαίνει νους. Ο νους είναι το ενύπαρκτο φως του όντος. Ο νους μου είναι μέρος αυτού του φωτός. Στο Ον, στο Κάλλος, και στην Τάξη χαίρομαι την χαρά της ύπαρξης, όπου κιαν αυτά αποκαλύπτονται.
Υπάρχει Ον. Υπάρχει Κάλλος. Υπάρχει Φως και Νους. Η τριπλή αυτή εμπειρία της πραγματικότητας γέννησε τον Λόγο από τα Σύμβολα, και την Ελληνική Επανάσταση από το Καθεστώς της Ανατολής.
Η τριπλή αυτή εμπειρία συνοψίζεται στην ιδέα της πραγματικότητας ως Κόσμου. Το υπάρχον έχει τάξη, άρα κάλλος και σκοπιμότητα και νου. Η τελειότητά του είναι η σκοπιμότητά του (τέλος = τελειότητα αλλά και σκοπός). Όλα κατά βάθος συμπίπτουν στο ΕΙΝΑΙ. Από τις προϋποθέσεις και συνθήκες του Είναι προκύπτουν τα ιδιώματα του όντος, άρα οι θεμελιώδεις χαρακτήρες κάθε πραγματικότητας.
Το Παρμενίδειο Σύστημα είναι ένας τρόπος για να δούμε πώς το Σύμπαν της ύπαρξης γίνεται Κόσμος του Όντος. Ή με άλλα λόγια με το ίδιο νόημα, πώς ο κόσμος των φαινομένων σταθεροποιείται από το απόλυτο είναι. Τα διάφορα φιλοσοφικά συστήματα του αρχαίου Ελληνισμού είναι διαφορετικοί τέτοιοι τρόποι αναγωγής του δεδομένου της ύπαρξης σε (κατα)νοητή τάξη. Όλοι αυτοί οι τρόποι είναι συμβατοί και συμπληρωματικοί μεταξύ τους γιατί εκφράζουν την αυτή οντολογική δομή της ύπαρξης.
Το ον πρέπει να έχει ενότητα όπως το απόλυτο Ον είναι απολύτως Εν. Αυτή η ενότητα

εκφράζεται με διάφορους οντολογικά ισοδύναμους τρόπους.
1) Ως οργανική συνοχή και συμπερίληψη μερών σε ένα όλο.
2) Ως δέσμευση μέσα στα όρια του πέρατός του – από την εξωτερική επιφάνειά του όταν το συλλάβουμε στη φυσική του ύπαρξη σε χώρο και χρόνο, μέχρι τον ορισμό της ουσίας του αν το συλλάβουμε στην οντολογική του θεμελίωση.
3) Ως δόμησή του σε μορφή, που είναι σχήμα και πέρα από σχήμα, αυτό που συλλαμβάνει το ον και το απαρτίζει σε ένα κάτι με συγκεκριμένο χαρακτήρα ταυτότητας διάφορο από αντίστοιχους χαρακτήρες άλλων πραγμάτων. Έχουμε αναλύσει τη μορφή και έχουμε δει ότι συνίσταται σε ορισμένους συσχετισμούς στοιχείων κατά αναλογίες και συμμετρίες, στην κατάλληλη συναρμογή μεταξύ τους, ήτοι στην αρμονία.
4) Ως ενιαία αρχή που διήκει δι' όλου το όντος και το συνέχει παρέχοντάς του ενότητα.
Βλέπουμε ότι η τάξη είναι ενύπαρκτη στο ον, δεν επι-τίθεται εκ των έξω σε αυτό, δεν χρειάζεται επομένως εξωτερική αρχή και αιτία, ή εξωτερικό, ξένο στοιχείο που να προστεθεί στο ον για να το διατάξει. [Η εφαρμογή αυτού του θεωρήματος είναι βαθύτατη και πλατύτατη, γιατί όταν οντο-λογούμε μιλάμε για κάθε και όποιο πεδίο της πραγματικότητας, αφού κάθε πραγματικότητα είναι οντική, του όντος, και ον].
Το ίδιο ενύπαρκτη συνεπώς είναι και η τελειότητα, δηλαδή το κάλλος, το τέλος και ο σκοπός του όντος. Δεν χρειάζεται καμία εξωγενής δύναμη για να κινηθεί το ον προς την οικεία τελειότητά του. Ο έρως του όντος προς την τελειότητα είναι έρως προς εαυτό. Ταυτόχρονα, η ίδια τελειότητα, ως απόλυτη κυριαρχία της μορφής (δηλαδή της συστατικής αρμονίας του όντος κατά τους συσχετισμούς αναλογιών και συμμετριών που το συγκροτούν σαν ένα-ον-κάτι-και-όχι-άλλο), είναι εκτός από το κάλλος του, και η άριστη δομική εκείνη συγκρότηση που συνεπάγεται βέλτιστη λειτουργικότητά του και συνεπώς μέγιστη αποτελεσματικότητα της ενέργειάς του. Δεν είναι άλλο πράγμα η μορφική τελειότητα και άλλο η λειτουργικότητα, παρά τις συγχύσεις του μοντερνισμού (functionalism versus formalism).
Δεν έχει σημασία σε ποιο επίπεδο της πραγματικότητας αναφερόμαστε – οι ίδιοι νόμοι του όντος ισχύουν. Είτε πρόκειται για τα πρώτα συστήματα των έσχατων στοιχείων της φυσικής ύπαρξης, είτε για τις συνθετότερες και πολυπλοκότερες πολιτιστικές εξελίξεις, είναι ίδια η μορφή της νομοτέλειας, αυτό που αλλάζει είναι οι συγκεκριμένες αρχές και στοιχεία του υπόψη πεδίου κάθε φορά. Π.χ. η θεωρία των φυσικών συστημάτων που έχω αναπτύξει στους δυο προηγούμενους Κύκλους Σεμιναρίων είναι έγκυρη τόσο στη συγκρότηση ενός οργανικού όλου (ενός ζώου φερ' ειπείν) όσο και στην οικονομική πραγματικότητα.
Επανερχόμενοι λοιπόν στην πιο αφηρημένη διατύπωση και πραγματευόμενοι το ον εν γένει, διαπιστώνουμε ότι η τάξη του όντος, αντί να αντιφάσκει, ταυτίζεται με τη βέλτιστη ανάπτυξη των όντων και ότι Μοίρα και Τελειότητα και Σκοπιμότητα και Ελευθερία είναι διαφορετικά «ονόματα» της ίδιας πραγματικότητας (με την Παρμενίδειο ορολογία). Το κάθε ον, για να υπάρχει πρέπει να είναι «εικών και απαύγασμα» του Όντος απολύτως εννοούμενου. Το κάθε ον είναι μια ενάδα, δηλαδή υπό την άποψη της ύπαρξής του ως κάποιου αναγνωρίσιμου πράγματος που διαρκεί στον χρόνο, πρέπει να είναι κάτι με έναν συγκεκριμένο χαρακτήρα ταυτότητας και χωροχρονικής παρουσίας, άρα πρέπει να ορίζεται στην ουσία του και να έχει πέρας χωροχρονικό. Σύμφυτο με το μερικό ον είναι επομένως το πέρας – είναι πεπερασμένο σχετικά προς άλλα όπως το Απόλυτο ον είναι πεπερασμένο απολύτως καθ' εαυτό. Αυτό το πέρας συνεπάγεται όρια στη δύναμη και την ενέργειά του, αφού ουσία, δύναμη και ενέργεια πάνε μαζί. Η ενέργεια είναι πάντα ενέργεια μιας δύναμης

και η δύναμη είναι απλώς η άλλη όψη της ουσίας ενός πράγματος, όπως η δυναμική ενέργεια είναι ταυτόσημη προς τη θέση ενός πράγματος σε ένα πεδίο. Αυτό που κάνει ένα πράγμα να είναι αυτό το συγκεκριμένο ον που είναι, είναι η πραγμάτωση, δηλαδή η ενεργοποίηση, μιας δέσμης δυνατοτήτων από μια τεράστια γκάμα οντολογικών ανοιγμάτων στον καθορισμό του είναι. Το ίδιο δηλαδή το είναι ενός όντος είναι η ενέργεια ορισμένων δυνάμεων-δυνατοτήτων και αυτό είναι που καθορίζει τη δυναμική του.
Το πέρας επομένως της ουσίας ενός όντος συνεπάγεται και πέρας των δυνάμεων και των ενεργειών του. Έτσι το κάθε ον ορίζεται και ορίζει όρια της ύπαρξης και της δικαιοδοσίας του. Η δικαιοδοσία του είναι ο χώρος δράσης του, ο χώρος ενέργειάς του, ο χώρος άσκησης της δύναμης της ταυτότητάς του. Είναι ο «ζωτικός χώρος» του. Βλέπουμε αμέσως ότι το δίκαιό του είναι η δύναμή του και αντιστρόφως. Δύναμη και Δίκαιο οντολογικά συμπίπτουν. Από το άλλο μέρος, ό,τι ισχύει για ένα ον ως ον, ισχύει για κάθε άλλο και για όλα. Συνεπώς οι ζωτικοί χώροι δικαιοδοσίας των διαφόρων όντων αλληλοπεριορίζονται ακριβώς όπως οι ταυτότητες του χαρακτήρα της ύπαρξής τους αλληλοδιαφοροποιούνται. Σύγχυση στους ζωτικούς χώρους των όντων δεν νοείται περισσότερο από ότι δεν νοείται σύγχυση στους χαρακτήρες της ταυτότητάς τους. Ή για να το πω αλλιώς, αν συγχυσθεί η ταυτότητα ενός όντος, αυτό χάνει από τη δύναμη της ύπαρξής του, αφού ύπαρξη σημαίνει ισχυρή μορφή, άρα ισχυρό πέρας, άρα ισχυρό όριο. Σύγχυση στην οριοθέτηση της ταυτότητας ενός όντος (στον ορισμό της ουσίας του) σημαίνει οντολογική και ενεργειακή αποδυνάμωσή του. Με συνεχιζόμενη σύγχυση ταυτότητας έχουμε προϊούσα αποδυνάμωση, οπότε στο τέλος το ον χάνει την οντότητά του και βυθίζεται στο μηδέν. Αυτό στο ανθρώπινο πεδίο το λέμε ήττα σε έναν οποιοδήποτε αγώνα.
Γεννήσεις, ενδυναμώσεις και ακμές νέων όντων, και αντίστοιχα παρακμές, αποδυναμώσεις και φθορές άλλων παλαιών, φυσικά συμβαίνουν συνεχώς στον κόσμο των φαινομένων και του γίγνεσθαι. Αλλά η ευστάθεια του συνολικού συστήματος της ύπαρξης, η γενικευμένη ισορροπία του κόσμου εν γένει, και κάθε μερικότερου «κόσμου», ενός οποιουδήποτε φυσικού συστήματος, δεν θίγεται από τις συνεχείς ανόδους και καθόδους εκείνες στην κλίμακα ισχύος των επιμέρους όντων. Αυτό εννοώ με τη θεωρία της σταθεροποίησης του κόσμου του γίγνεσθαι, δια του απολύτου Είναι. Ο όρος ακριβώς «Κόσμος των φαινομένων», όπως και το «είναι του γίγνεσθαι» εκφράζουν την απαραίτητη συνύπαρξη των δυο αντίθετων προσδιορισμών. Το αέναο γίγνεσθαι, η συνεχής μεταβολή των φαινομένων της πραγματικότητας σταθεροποιείται δια του είναι, και συγκεκριμένα δια της τάξης. Η τάξη και ο ρυθμός κάνουν το γίγνεσθαι των φαινομένων να μετέχει στο είναι, δηλαδή να έχει ύπαρξη και να μη διαχέεται και διασκορπίζεται στο μη-ον και στο μηδ-εν. Στη σταθεροποίηση του γίγνεσθαι του κόσμου των φαινομένων δια του είναι δεν αίρεται το γίγνεσθαι. Εάν είχαμε τέτοια άρση, δεν θα έμενε, δεν θα εξακολουθούσε να υπάρχει ο κόσμος των φαινομένων γιατί θα ανήγετο στο απόλυτο Ον. Θα ξαναγυρίζαμε στο απόλυτο Είναι του Παρμενίδη. Με την ίδια λογική που η σταθεροποίηση δεν ακυρώνει τους χαρακτήρες του Παρμενίδειου Μη-Όντος από τον Κόσμο του γίγνεσθαι, με την ίδια ακριβώς λογική και η εμμονή των χαρακτήρων αυτών δεν ακυρώνει τα ιδιώματα του Είναι που εισάγονται με τη σταθεροποίηση στην πραγματικότητα του Κόσμου των Φαινομένων. Εδώ βρίσκει τη φανερότερη αποκάλυψή της η Πυθαγόρεια σύλληψη ότι το ον είναι η σύζευξη των δυο αντιθέτων αρχών Πέρατος και Απείρου (Ορίου και Απροσδιοριστίας), του οντολογικού Αρσενικού και Θηλυκού. Σύζευξη θα πει συνύπαρξη των δυο αντιθέτων χωρίς το ένα να αφανίζει το άλλο. Εχουμε εδώ την πρωτύπωση της ένωσης χωρίς σύγχυση στον Θεάνθρωπο των δύο αντιθέτων φύσεων κατά την αλλοκοσμική εμπειρία της ύπαρξης, της

θείας και της ανθρώπινης, του άκτιστου και του κτιστού.
Η τάξη και ο ρυθμός είναι ο τρόπος που το γίγνεσθαι σταθεροποιείται δια του είναι, ή, με άλλη ισοδύναμη διατύπωση, που το φαινόμενο φανερώνει την ουσία και το σχετικό μετέχει του απολύτου. Η τάξη και ο ρυθμός που κάνουν το Σύμπαν του γίγνεσθαι και των φαινομένων «Κόσμο», είναι απόλυτα και όχι σχετικά, είναι αναγκαία και όχι ενδεχόμενα, είναι ενιαία και δίνουν ενότητα στην πολλαπλότητα του κόσμου, είναι αμετάβλητα και εξηγούν τις μεταβολές του κόσμου των φαινομένων, είναι ισότροπα και ομογενή, αφού δεν εξαρτάται η ισχύς τους από τις συνθήκες του πεδίου εφαρμογής τους. [Σκεφτείτε εδώ ότι η Γενικευμένη Θεωρία της Σχετικότητας προκύπτει από την απαίτηση μορφής να είναι οι θεμελιώδεις νόμοι της φύσης αναλλοίωτοι σε σχέση με οποιοδήποτε σύστημα συντεταγμένων στις οποίες μετρούνται οι ανεξάρτητες μεταβλητές (χωροχρόνος) των συναρτήσεων που εισέρχονται στις θεμελιώδεις εξισώσεις].
Η τάξη και ο ρυθμός είναι το Είναι στο Γίγνεσθαι.
Είδαμε ότι η κοσμική τάξη εκφράζεται ως ένας καταμερισμός δικαιοδοσιών και ζωτικών χώρων μεταξύ των όντων, ανάλογα προς τη δύναμη της ουσίας καθενός από αυτά. Η αυτόματη εξισορρόπηση των δυναμικών των διαφόρων όντων μέσα από τον Αγώνα της Ὑπαρξης, μέσα από την εγγενή τάση κάθε όντος να διακηρύξει την ουσία του στο έπακρο της ισχύος του, ένα «μοίρασμα» χώρων και ρόλων σύμφωνα με τις δυνατότητες της ουσίας των πραγμάτων που υπεισέρχονται σε ένα φυσικό σύστημα - αυτό είναι η τάξη. Κάθε ον έχει ένα «μερίδιο» ὑπαρξης, αυτό που «δικαιούται» βάσει της ουσίας του, που είναι αυτό που «δύναται» να επιβάλλει σε ένα φυσικό σύστημα αυτόματης αυτοδιευθέτησης. Ο Αγώνας της Ὑπαρξης διορθώνει αντικειμενικά κάθε αδικαιολόγητη, δηλαδή αδύναμη, προβολή ισχύος, κάθε υποκειμενική αξίωση υπερόριων δικαιοδοσιών. Και έτσι ο αγώνας της ὑπαρξης εξασφαλίζει τη δικαιοσύνη στην κατανομή των «μεριδίων» ὑπαρξης. Ανήκει στον καθένα ό,τι δικαιούται. Και δικαιούται ό,τι αξίζει. Και αξίζει ό,τι «γράφει» η ουσία του ως ορίζουσα ικανοτήτων (ενεργών δυνάμεων). Και σε κατάσταση γενικευμένου αγώνα το κάθε ον άγεται στη μαξιμαλιστική κατάφαση της ουσιώδους δυναμικής του, στη μέγιστη ανάπτυξη της ορίζουσας ικανοτήτων του. Όλα δένουν, όπως απαιτεί ο Παρμενίδης για ένα σύστημα αλήθειας.
Και δένουν και με τη σύστοιχη θρησκευτική εμπειρία οι νοερές αυτές επιβολές. Η διανομή των μεριδίων ὑπαρξης και ζωτικών χώρων στα όντα σύμφωνα με την εγγεγραμμένη σε αυτά παρακαταθήκη ουσίας, είναι ακριβώς η δουλειά των Μοιρών (από το «μέρος», «μερίζω»). Μοίρα είναι η ενὑπαρκτη τάξη των πραγμάτων. Η Μοίρα είναι αδήριτη γιατί τα πεπρωμένα των όντων είναι προγεγραμμένα μέσα τους ως ουσία και ως ορίζουσα δυνατοτήτων και ως ορίζων ενέργειάς τους. Η Μοίρα είναι ένα άλλο όνομα για την αναγκαιότητα της κοσμικής τάξης.
Και μια τελευταία διάσταση. Ελευθερία είναι η ανεμπόδιστη κίνηση ενός όντος προς την τελειότητά του. Το ον εφίεται του οικείου αγαθού (Αριστοτέλης) και αυτό είναι η τελειότητά του. Αυτός είναι ο έσχατος σκοπός του, αυτός που δεν εξυπηρετεί άλλον περαιτέρω, αλλά ο οποίος εξυπηρετείται από άλλους υφειμένους ως προς αυτόν. Κανενός άλλου πράγματος δεν έχει μεγαλύτερη ανάγκη και επιθυμία το ον από την τελειότητά του. Και εάν υπήρχε τρόπος να «ξεχάσει» αυτή την κατηγορική προστακτική της αριστείας που βρίσκεται στη ρίζα της ὑπαρξής του, θα του την θύμιζε ο καθολικός αγώνας της ὑπαρξης που με τον αναγκαίο απόλυτο ανταγωνισμό θα το έκανε να την «θυμηθεί». Αλλά η προστακτική της αριστείας (υπέρτατος ηθικός νόμος έσωθεν εγκυρούμενος και όχι έξωθεν επιβαλλόμενος) ριζώνεται στο ότι η ίδια η ὑπαρξη του όντος δυναμώνει όσο τελειούται η

ουσία του, και όσο η ορίζουσα των ικανοτήτων του ασκείται ενεργότερα κατά την τελειότητα της φύσης του. Η ουσιαστικότερη λοιπόν έννοια της ελευθερίας είναι να μπορεί ανεπηρέαστο το ον από άδικες εξωτερικές παρεμβολές να επιδιώκει τον υπέρτατο σκοπό του. Αυτό θέλει πάνω από όλα. Λέω δε άδικες – δηλαδή πέραν του ανοικτού ανταγωνισμού. Ο πλέριος ανταγωνισμός σε ένα φυσικό σύστημα, όχι μόνον δεν εμποδίζει, αλλά διευκολύνει την επίτευξη αριστείας, με το να διορθώνει ανεδαφικές αξιώσεις που απορροφούν ενέργεια σε σκοπό καταδικασμένο να αποτύχει.
[Με τη μεγαλύτερη δυνατή περίσκεψη πρέπει να χρησιμοποιούνται γλωσσολογικές υποθέσεις που προκύπτουν από θεωρίες γλωσσικών ομαδοποιήσεων. Υποστηρίζεται πάντως ότι η λέξη «ελεύθερος» και συναφή ανάγεται σε μια πρωτοϊνδοευρωπαϊκή ρίζα *h1leudh- που σημαίνει «αναπτύσσομαι, αυξάνω, μεγαλώνω», από την οποία παράγονται και το λατινικό liber και το Σανσκριτικό ródhati. Το τελευταίο σημαίνει ακριβώς «αυξάνει, αναπτύσσεται», ενώ liber είναι το τέκνο και Liber είναι ο Διόνυσος ως θεός της αύξησης. Σχετική ανάλυση δείτε στο J.P. Mallony and D.Q. Adams, The Oxford Introduction to Proto-Indo-European and the Proto-Indo-European World, 2006, pp. 189-90].
Μια επιφανειακή, αν και διαδεδομένη, έννοια της ελευθερίας ως κατάστασης όπου μπορώ να κάνω «ό,τι θέλω» είναι εννοιολογική μετατόπιση από το κύριο και ουσιώδες στο δευτερεύον και συμβεβηκός. Φυσικά όταν είμαι ανεπηρέασστος από εξωτερικές άθεσμες παρεμβάσεις, μπορώ να κάνω ό,τι θέλω. Αλλά αυτό που θέλω πάνω από όλα είναι η τελειότητα του είναι μου (γιατί τότε ευδαιμονώ για να το πω Αριστοτέλεια). Άρα η ουσία της ελευθερίας είναι να κάνω αυτό που είμαι.
Αποκαλύπτεται λοιπόν η συνοχή και αλληλένδεση όλων των θεμελιωδών στοιχείων της κλασσικής θεώρησης της πραγματικότητας. Το Είναι ως απόλυτο δεδομένο. Το κάθε ον υπάρχον ως μιμούμενο το απόλυτο Ον. Το κάθε ον υπάρχει γιατί είναι μια ενοποιημένη πολλαπλότητα μερών και στοιχείων (ένα-εκ-πολλών). Εσωτερικά συνίσταται σε μια εύ-τακτο διάρθρωση (αρμονία) που του δίνει τη δύναμη να είναι ένα προς έξω. Και εξωτερικά συνέρχεται ως ένα με πολλά άλλα «ένα» σε ένα σύστημα κάποιου πεδίου της πραγματικότητας στο οποίο προσεχώς ανήκει. Το σύστημα έχει μια τάξη που είναι και μια διανομή ρόλων και ζωτικών χώρων αναλόγως προς τη φύση των υπεισερχομένων ατόμων. Αυτή η τάξη είναι δυναμική, εξασφαλιζόμενη από έναν διαρκή αγώνα ύπαρξης μεταξύ των μελών του συστήματος. Η δυναμική αυτή τάξη είναι και η Μοίρα των μελών του Συστήματος στην ιδιαιτερότητα του καθενός από αυτά. Η Μοίρα είναι και η Δίκη του συστήματος, γιατί η κατανομή των ρόλων και η οριοθέτηση των ορίων δικαιοδοσίας των διαφόρων μελών του συστήματος γίνεται κατά τη φύση της ταυτότητας και την ορίζουσα των δυνατοτήτων καθενός ατόμου. Κάθε υπέρβαση των ορίων που περατώνουν την ουσία, τη δύναμη και την ενέργεια κάθε όντος τιμωρείται με αντίστροφη υπέρβαση εναντίον του και εντός του ζωτικού χώρου του, και αυτό συνεχώς ώστε να επιτυγχάνεται συνολικά ευσταθής και γενικευμένη ισορροπία συνεχών δράσεων και αντιδράσεων (ο Νόμος του Αναξίμανδρου). Ταυτόχρονα η Τάξη, Μοίρα και Δίκη του συστήματος εκφράζει την Τάξη της Ιερής Δύναμης που κάθε ον έχει κατά τη φύση της ουσίας του και τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της ταυτότητάς του. Περαιτέρω στον φυσικό αγώνα της ύπαρξης (και μόνο σε αυτόν) το ον είναι πραγματικά Ελεύθερο να επιτύχει την τελειότητα της φύσης του, την αριστεία των δυνάμεών του, τη μέγιστη αυτοπραγμάτωσή του (με σύγχρονη ορολογία). Και αυτή η τελειότητα, ως Κάλλος μορφής είναι η βέλτιστη εσωτερική αρμονία των μερών του, που του εξασφαλίζει άριστη λειτουργικότητα και μέγιστη αποτελεσματικότητα στη δράση του προς τα έξω, άρα που το κάνει να επιτυγχάνει τα μέγιστα στον αγώνα αριστείας του

συστήματος. Τα πάντα δένουν ως έδει. Μοίρα και Ελευθερία, Δύναμη και Δικαιοσύνη, Τάξη και Τελειότητα, - είναι «ονόματα» του ενός ΚΟΣΜΟΥ της πραγματικότητας.
Ανέλυσα την οντολογία της Κοσμικής Τάξης. Ανάλογα κινούμαστε στην διερεύνηση της οντολογίας του Κοσμικού Ρυθμού, που θα κάνω στο επόμενο Δελτίο.